

Srednja šola Črnomelj
Janja Jankovič, prof.

EKOŠOLA

POVZETEK

Ekošola danes postaja način življenja. Otroci se srečujejo z njo v vrtcu in v osnovni šoli, potem pa te aktivnosti pogosto zamrejo. V srednji šoli je projekt bolj izjema kot pravilo, fakultete pa se vanj do nedavnega sploh niso vključevale. Danes so opazni premiki tudi po vertikali izobraževanja in tudi fakultete že pridobivajo prve zelene zastave. Tudi na naši Srednji šoli Črnomelj smo zaznali vrzel v ekološki vzgoji, ki je bila do nedavnega prepuščena ozaveščanju v okviru posameznih predmetov in ekološki občutljivosti nosilcev teh predmetov. Tako stanje smo sklenile spremeniti in tako se že sedmo leto ukvarjamo z ekoprojekti. Napredovali smo kar hitro in v lanskem letu smo bili za naš trud poplačani s pridobitvijo zelene zastave. Delamo predvsem na trajnostnem ozaveščanju mladih, vključujemo ekološke vsebine v pouk, izvajamo zbiralne akcije, skrbimo za svoje okolje, ločujemo odpadke, se grejemo z biomaso, namestili smo ekološke otoke, pitnike vode, kompostnike ... V teku je postavitve čebelnjaka na travniku ob šoli. Imamo tudi spletno učilnico. Načrtujemo, da bi se v prihodnosti šolsko učno podjetje preusmerilo v ekološko dejavnost. Mentorice ekošole smo bile povabljeni na Mednarodno konferenco koordinatorjev Ekošole na Brdu. Tam smo kot primer dobre prakse predstavile začetke organizirane ekološke vzgoje na naši šoli in dejavnosti, ki so v teku. V referatu opisujemo korake, prelomne dogodke in težave, s katerimi smo se soočale ob naših ekoloških prizadevanjih, in tudi tekoče dejavnosti in načrte.

KLJUČNE BESEDE:

Srednja šola Črnomelj, Ekošola, trajnostni sonaravni razvoj, razvojna paradigma, spletna učilnica, vseživljenjske kompetence.

KAZALO

1 UVOD	3
2 PROJEKT EKOŠOLA	4
3 MEDNARODNA KONFERENCA KOORDINATORJEV EKOŠOLE.....	4
4 EKOŠOLA V SREDNJI ŠOLI ČRNOMELJ	5
4.1. PRVI EKOLOŠKI KORAKI.....	5
4.2. ZAČETKI V PROJEKTU EKOŠOLA.....	6
4.3. PROJEKTI.....	7
4.3.1. Projekt Ekopaket	7
4.3.2. Projekt Računalniki in električna energija	7
4.3.3. Moja reka si	8
4.4. OZAVEŠČEVALNE AKCIJE	9
4.5. ZBIRALNE AKCIJE.....	11
5 SKLEP.....	11
6 LITERATURA IN VIRI	13

1 UVOD

Ljudje kot posamezniki in posameznice smo vraščeni v družbeno okolje, ki ga sestavljajo dom, sosedje, prijatelji in vrstniki. Človeška družba pa je vpeta tudi v naravno okolje, ki je nastajalo v milijardah let, neodvisno od človekove dejavnosti. Deluje po lastnih zakonitostih, ne oziraje se na človekove potrebe in želje.

Tudi človek je del naravnega okolja in je od njega na različne načine odvisen. To odvisnost poskuša premagati in prilagoditi naravno okolje svojim potrebam. Rezultat njegovih nepremišljenih posegov, ki lahko uničijo človeški rod in naravo, je ekološka kriza. Ugotovitev in dokazov, da naša civilizacija drvi v svojo lastno pogubo, je vse več. Naravne katastrofe, odkritja posledic pesticidov, dokazi za tanjšanje ozonskega plašča, prvi znaki podnebnih sprememb ... Dosedanja razvojna paradigma je popolnoma v nasprotju z načeli ekosfere. Okolje je podrejeno ekonomski maksimalnosti, moralo pa bi biti obratno: ekonomija bi morala biti podrejena okoljski optimalnosti, kajti ideal narave je zmernost.

Zemlja odšteva svoj čas in kmalu bo postalo prepozno. Škoda bo nepopravljiva. Se bomo prej zbudili in začeli ukrepati? Posledice ekološke krize nas silijo k zahtevam po uveljavljanju trajnostnega razvoja.

Trajnostni razvoj (sustainable development) se po Gro Harlem Brundtlandovi¹ opredeljuje kot razvoj, v katerem ljudje zadovoljujejo sedanje potrebe, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih generacij za zadovoljevanje njihovih potreb. Tudi Dušan Plut² že v svojih zgodnjih delih, pa tudi še danes, govori o sonaravnem trajnostnem razvoju, ki upošteva nosilne sposobnosti planeta, in daje prednost ekologiji pred ekonomijo. Opozarja, da se premalo zavedamo, da človeštvo presega sposobnosti planeta in da trajnostni sonaravni razvoj terja prilagoditev dejavnosti naravi.

Koncept trajnostnega razvoja temelji na uporabi naravnih virov in ekosistemov na način, ki omogoča njihovo ohranitev in je v skladu s potrebami sedanjih in prihodnjih generacij. Upošteva sonaravnost in večnamensko uporabo razpoložljivih dobrin. Če želimo ohraniti življenje na planetu, ga moramo uresničevati tako v gospodarskih, ekonomskih kot tudi v družbenih načrtovanjih in izvajanjih.

¹ Gro Harlem Brundtland (1939) je vodila Svetovno komisijo za okolje in razvoj (World Commission on Environment and Development - WCED), bolj znano kot [Brundtlandina komisija](#) za razvoj širokega političnega koncepta [trajnostnega razvoja](#). Njena komisija je bila nosilka pobude za [Agendo 21](#).

² Dušan Plut: Za ekološko svetlejši jutri, Zveza organizacij za tehnično kulturo, 1985, str. 56

Pravica do zdravega življenjskega okolja je ena temeljnih človekovih pravic in je v Sloveniji ustavno opredeljena. Sistematično izvajanje okoljskih vsebin in udejanjanje načel trajnostnega razvoja v vzgojnih in izobraževalnih ustanovah poteka v okviru projekta Ekošola.

2 PROJEKT EKOŠOLA

Mednarodni program Ekošola je največja mednarodna mreža otrok in vzgojiteljev ter učiteljev. V Sloveniji je v ta program vključenih več kot 717 vzgojnih in izobraževalnih ustanov (vrtcev, osnovnih in srednjih šol, centrov šolskih in obšolskih dejavnosti, dijaških domov ter fakultet), v katerih v vsakodnevni aktivnosti sodeluje več kot 132.000 otrok in mladih ter 8600 vzgojiteljev, učiteljev in profesorjev³. Program je namenjen spodbujanju in večanju ozaveščenosti med otroki, učenci, dijaki ter študenti med njihovim vzgojnim in izobraževalnim programom ter aktivnim udejstvovanjem v lokalni in širši skupnosti⁴.

Ekošola je metodološko in mednarodno primerljiv program z medpredmetnim povezovanjem znanja za življenje, ki razvija odgovoren odnos do okolja, narave in bivanja nasploh. Temelji na metodologiji 7 korakov, usklajenih z okoljskim standardom kakovosti ISO 14001.

3 MEDNARODNA KONFERENCA KOORDINATORJEV EKOŠOLE

Srednja šola Črnomelj je 28. 9. 2015 na mednarodni konferenci koordinatorjev na Brdu pri Kranju prejela zeleno zastavo. Poleg nas so jo prejeli tudi Vrtec Gorišnica, Osnovna šola Glazija, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta. Je mednarodno priznanje šolam za okoljevarstveno delovanje, skladno z mednarodnimi kriteriji Foundation for Environmental Education.

Zastavo je podelil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Dejan Židan mentoricam Ekošole Desanki Kambič, Nevenki Dragovan Makovec in Janji Jankovič.

Mednarodno konferenco koordinatorjev programa Ekošola v Sloveniji sta z uvodnim nagovorom odprla minister Dejan Židan, ki je poudaril pomen zavedanja o lokalni preskrbi s hrano, in nizozemski veleposlanik Bart Twaalfhoven. V letošnjem šolskem letu se začne sodelovanje slovenskih in nizozemskih ekošol, in sicer o temi voda.

³ 1994-2014: 20 let Društva za okoljsko vzgojo Doves – Fee Slovenija, str. 37.

⁴ 1994-2014: 20 let Društva za okoljsko vzgojo Doves – Fee Slovenija, str. 9.

Mednarodna konferenca programa Ekošola v Sloveniji je gostila 450 koordinatorjev, mentorjev in ravnateljev iz Slovenije in tujine.

S šolskim letom 2015/16 se slovenski program Ekošola pridružuje 22 državam po svetu, ki izvajajo mednarodni projekt LEAF (Learn About Forests) - Učenje o gozdovih. Predstavila ga je Rachel Boyle, direktorica tega mednarodnega programa.

Prvič so na konferenci organizirali tudi tržnico primerov dobrih praks, na kateri se je predstavilo 25 ekovrtcev in ekošol. Tržnica je bila namenjena predstavitvi aktivnosti in izdelkov ter izmenjavi izkušenj v projektih, v katerih so obravnavali različne teme, kot so: življenje čebel, sadovnjak, gozd, vrtovi, voda, ravnanje z odpadki in energija.

Na tržnici primerov dobrih praks smo sodelovale tudi mentorice Ekošole iz Srednje šole Črnomelj. Predstavile smo naše začetke in številne dejavnosti, ki so bile že izvedene in še vedno potekajo na šoli. Predstavitev smo popestrile tudi z nekaterimi našimi ekoizdelki.³

4 EKOŠOLA V SREDNJI ŠOLI ČRNOMELJ

4.1. PRVI EKOLOŠKI KORAKI

Naši prvi koraki ekološkega gibanja na šoli segajo v leto 2009/2010. Šolo smo samoiniciativno opremile s plakati, nalepkami in slogani, ki so ozaveščali in opozarjali. Postavile smo koše za ločeno zbiranje odpadkov, začele z ločevanjem odpadkov pri malici, opozarjale na varčevanje z energijo in vodo.

Mentorice okoljevarstvenih dejavnosti na šoli smo postale, ker smo prepričane, da se spremembe vedno začnejo najprej pri posameznikih. V kakšnem okolju bomo živeli, na kakšnem planetu in ali bomo sploh lahko živeli, je v veliki meri odvisno tudi od nas. Odgovorni smo vsi, vsak lahko naredi veliko, če začne pri sebi, v svoji družini, v šoli, v svojem okolju. Zreli ljudje prevzemamo odgovornost za svoje ravnanje. Za našo kakovostno prihodnost je nujno, da začnemo zmanjševati pritiske na okolje in živeti v okviru univerzalnih omejitev planeta. Pri tem je potrebno vključiti mlade in jih vzgajati v odgovornemu odnosu do narave in do soljudi.

V šolskem letu 2010/2011 smo ustanovile ekološko skupino, ki se je imenovala Zeleni veter, zelene veje. Združevala je skupino dijakov, ki so sprejeli in širili svoje poslanstvo z veliko mero

pripravljenosti in optimizma. Poimenovali smo jih Ekofrendi. Sprva med sodelavci nismo imele opazne opore, a bile smo prepričane v nujnost sprememb in odločene, da nam bo uspelo.

Dobre izkušnje z Ekofrendi so nam dale polet in voljo za razmišljanje o nadaljnjih korakih.

Slika 1: Ekološki otoki v notranjosti stavbe

Želeli smo postati prepoznavni tudi zunaj šole in izmenjati izkušnje z drugimi, zato smo se v šolskem letu 2012/2013 vključili v projekt Pozor(!)ni za okolje, v okviru katerega smo pridobili precej izkušenj in dodatnih znanj. Pobudnik projekta je bil Goodyear Dunlop Sava Tires.

4.2. ZAČETKI V PROJEKTU EKOŠOLA

K svoji dejavnosti smo hotele pritegniti tudi vodstvo šole, učiteljski zbor, druge zaposlene in vse dijake. Zato smo se v šolskem letu 2013/2014 vključili v program Ekošola. Naše vztrajanje je ob dejstvu, da smo na račun zmanjšanja stroškov odvoza odpadkov uspele prihraniti nekaj denarja, sčasoma pri vodstvu in tudi pri ostalih zaposlenih pospešilo pripravljenost za sodelovanje.

Začetno navdušenje ob vključitvi v projekt Ekošola je spremljalo razočaranje. Članarina je bila za našo šolo, ki se bori s finančnim preživetjem, previsoka. Zato smo napisale prošnjo za njen odpis in na naše veliko veselje je bila prvo leto ugodno rešena.

Vesele in polne idej smo začele načrtovati naše aktivnosti. Najprej smo o naših načrtih obvestile ravnateljico, ob njeni podpori pa vključile še učiteljski zbor, dijake in druge zaposlene. Dijaki so v razredih izbrali ekopredstavnike, ki s pomočjo razrednika sodelujejo s svojo oddelčno skupnostjo in z mentoricami. Načrtujejo tudi aktivnosti in poskrbijo za izvajanje zadolžitev.

4.3. PROJEKTI

4.3.1. Projekt Ekopak

Večino odpadkov v Sloveniji odložimo na odlagališčih, le manjši del jih znova uporabimo ali recikliramo. Količina odpadkov, ki jih proizvede povprečen državljan sveta, narašča. Naučiti se moramo pravilnega ravnanja z odpadki, saj je sposobnost narave, da absorbira odpadke, omejena.

Ustrezno ravnanje z odpadki pomeni, da jih ustvarimo čim manj, oziroma da upoštevamo vsaj koncept 3R (Reduce, Reuse and Recycle – zmanjšaj, uporabi znova, recikliraj). Njihovo količino moramo zmanjševati že pri izvoru, in sicer doma, v šoli in na delovnem mestu.

Z ločevanjem skrbimo, da na urejenih odlagališčih konča le del komunalnih odpadkov, zato so odlagališča lahko dalj časa v uporabi, industriji pa zagotovimo stalen vir dragocenih surovin in energije in tako sledimo načelu večnamenskosti dobrin. Tako ohranjamo številne naravne vire, še posebej les.

V projekt Ekopak smo vključeni že tretje leto. Projekt spodbuja pravilno ravnanje z odpadno kartonsko embalažo za mleko in sokove (KEMS oziroma odpadna embalaža Tetra Pak), še posebej med mladimi, njihovimi učitelji ter starši. S pravilnim zlaganjem, ločenim zbiranjem in odlaganjem odpadne KEMS v rumeni zabojnik ali rumeno vrečo za odpadno embalažo ali odpadno plastiko omogočimo njeno recikliranje in ponovno uporabo sekundarnih surovin za izdelavo novih izdelkov.

Na šoli ločujemo tetrapak pri malici. Ekopredstavniki in dežurni učitelji spremljajo in nadzorujejo ravnanje dijakov ter opozarjajo ob nepravilnosti. Ugotavljamo, da večina dijakov in zaposlenih ločuje odpadke, kar štejemo za velik napredek.

V okviru projekta Ekopak sodelujemo tudi v nagradnem natečaju z naslovom Za kreativne in radovedne. Dijaki iz odpadne KEMS embalaže ustvarjajo različne izdelke, fotografije, posnetke, plakate, reportaže in podobno. Kaj vse lahko naredimo iz odpadne KEMS!

4.3.2. Projekt Računalniki in električna energija

Za projekt smo se odločile, da bi spodbudile dijake in celotno šolo k energijsko bolj preišljeni in varčni uporabi računalniške opreme.

V projekt smo vključili profesorja fizike in dijake, ki so merili in beležili porabo električne energije za posamezne računalnike, ter primerjali porabo. Prešteli smo tudi vso računalniško opremo, ki je v uporabi na šoli (osebni računalniki, monitorji, prenosniki, tablični računalniki, strežnik ...) in zabeležili, koliko ur dnevno je v povprečju vključena. Na osnovi podatkov smo želeli izdelati analizo in predlagati ukrepe za varčevanje oz. za manjšo porabo električne energije. Imeli smo težavo z natančnostjo nam dostopnih merilnih instrumentov. Ker so nam dale preveč grobe podatke, z meritvami nismo bili povsem zadovoljni. Kljub temu smo lahko ocenili, katera oprema in v katerih načinih uporabe je večji potrošnik. Na šoli smo izvedli tudi spletno anketo o vzorcih običajne uporabe računalniške opreme med dijaki doma. Po analizi odgovorov smo rezultate prikazali tudi v grafični obliki in opozorili na priporočila strokovnjakov o optimalni uporabi računalnikov.

Z ravnateljico in vzdrževalcem učne tehnologije smo se dogovorili, da bo odslej eden od kriterijev pri izbiri računalniške opreme tudi poraba energije. Pri tem bomo upoštevali načela zelenega javnega naročanja, ki so zapisana v uradnih virih:

- Uredba o zelenem javnem naročanju
- Priročnik o zelenem javnem naročanju

V spletno učilnico smo dodale povezavo do spletne aplikacije za izračun ogljikovega odtisa. Pri razrednih urah so dijaki to aplikacijo preverili s podatki iz lastnega gospodinjstva, to preizkušnjo pa smo ponudili tudi staršem na informativnem dnevu.

4.3.3. Moja reka si

Na natečaju Moja reka si prav tako sodelujemo že večkrat. Prvo leto so dijaki pisali pesmi o reki in energiji. Za pesem Reka mi da energijo, ki jo je napisal dijak Marko Lakner, smo prejeli posebno nagrado in druženje z raperjem Zlatkom, ambasadorjem natečaja. Hkrati smo se kot najboljša ekipa srednješolcev udeležili dvodnevnega Parlamenta mladih, ki je potekal jeseni 2014 v Ljubljani in ga je organiziral Inštitut Lutra v sodelovanju s Savsko komisijo. Mladi so v angleškem jeziku debatirali o ekološki problematiki pod naslovom V besedi je moč - za reko Savo. Udeleženci so dijaka naše šole Nika Žana Kastelca izvolili za predsednika. Decembra je zastopal mlade ekologe porečja reke Save na Petem sestanku pogodbenic Okvirnega sporazuma

o savskem bazenu v Zagrebu. Srečali smo tudi ministrico za okolje in prostor, gospo Ireno Majcen, ki je bila navdušena nad našim sodelovanjem. Na mednarodnem sestanku so razpravljali o načrtovanju upravljanja voda v porečju reke Save, obvladovanju poplav in obnovi plovbe ter pomenu regionalnega sodelovanja. Naš dijak je zbranim predstavil delo Parlamenta mladih. Ta je namenjen krepitvi ekološke zavesti mladih, prepoznavanju gospodarskih potencialov reke Save in krepitvi prekomejnega sodelovanja na področju voda.

Na natečaju Moja reka si v lanskem letu so dijaki ob rekah Krupi in Kolpi posneli zanimivo ekološko obarvano stand-up komedijo. Prav tako smo nadaljevali sodelovanje s Savsko komisijo, sodelovali na njihovem fotografskem natečaju s temo voda in prejeli nagrado. Udeležili smo se dvodnevnega Parlamenta mladih v Bihaču in sodelovali v različnih ekološko obarvanih delavnicah. Omenjena druženja krepijo ekološko zavest mladih, zlasti zanimivo je mednarodno sodelovanje, dijaki lahko izmenjajo svoja razmišljanja in spoznavajo različne načine in prizadevanja za krepitev ekološke zavesti. Soustvarjati pa pomagamo tudi spletno stran Parlamenta mladih.

4.4. OZAVEŠČEVALNE AKCIJE

Poleg projektov organiziramo številne ozaveščevalne in zbiralne akcije. O vseh dejavnostih ekošole seznanjamo ravnateljico, učiteljski zbor, vse zaposlene in dijake.

Ozaveščanje poteka celo šolsko leto tudi po šolskem radiu, v šolskem glasilu Mozaik, na oglasni deski, spletni strani, v spletni učilnici in po facebooku. O naših aktivnostih poročamo tudi v lokalnih časopisih Belokranjec in Dolenjski list ter na lokalnem spletnem portalu Lokalno.si ali radia Krka. Naša okoljevarstvena dejavnost je bila predstavljena tudi v TV oddaji Eko-utrinki. Predstavljamo se na informativnih in odprtih dnevih. Sodelujemo s podjetjem Komunala Črnomelj in se vključujemo v akcije, ki jih organizirajo Ekologi brez meja. Vsako leto sodelujemo tudi v lokalni ekološki akciji ob dnevu Zemlje.

V načrtu smo imele ustanovitev ekološkega učnega podjetja, a se nam, žal, program ekonomskega tehnika z letošnjim letom zapira. Velik pomen dajemo vključevanju ekoloških vsebin v učne načrte. Področje ekologije je v veliki meri že vključeno v naše učne načrte in šolske dejavnosti. Z medsebojnim sodelovanjem si prizadevamo te izkušnje razširiti in jih evidentirati. Lahko se pohvalimo, da pri večini predmetov nekaj časa že namenimo omenjenim vsebinam.

Zelo zanimiv je primer terenskih vaj pri urah biologije. Dijaki sodelujejo v akciji pomoči dvoživkam pri prehodu čez cesto v vasi Hrast pri Vinici, organizira jo Zavod republike Slovenije za varstvo narave iz Novega mesta. Žabe, največ je navadnih krastač, se v spomladanskem času selijo do mrestišča, tam odložijo jajčeca ali mreste in se potem vračajo v svoje okolje. Pri tem dvakrat prečkajo cesto, ki pogosto postane njihovo morišče. Ujete dvoživke dijaki prenašajo čez cesto, ob tem jih tudi popišejo. Tako pridobimo natančnejše podatke o številčnosti ter vrstni pestrosti dvoživk v tem delu Bele krajine. V kalu živi tudi nekaj želv sklednic, ki so prav tako ogrožena vrsta. Omenjeno mokrišče je vključeno v projekt Wetman (Natura 2000)⁵.

V lanskem šolskem letu so dijaki na terenu spoznavali tudi orhideje Bele krajine pod strokovnim vodstvom mag. Jerneja Kavška. Poudaril je, da je Bela krajina znana po zelo veliki biotski pestrosti, ki jo lahko ohranimo le z redno košnjo brez gnojenja. Tako se bodo ohranile travniške vrste orhidej, meni Kavšek. Nekateri ekologi sicer trdijo, da zaraščenost površin prispeva k izboljšanju ekološkega stanja v prostoru, s čimer pa se ne strinja. Dijakom je znanje, ki ga posreduje strokovnjak na terenu, kvalitetno in trajnejše. Zlasti zanimivo jim je praktično delo, ko iščejo določene popisane vrste orhidej na našem območju.

Naša posebnost je tudi spletna učilnica Ekošole. Zasnovana je v stilu ločevanja po kotičkih: kotiček prijaznih idej, gradiva za razredne ure, spominski dnevi na temo ekologije, kotiček za ekoprojekte, za zdrav način življenja, kotiček za družbeno odgovorna dejanja, koš za naravi nevarna ravnanja. Vanjo vključujemo ekološko zanimiva gradiva, opozorila, pobude, misli itd. Učilnica se že lepo polni, a se še oblikuje in še nima končne oblike in vsebine. Ustvarjalci si želimo v njej zbrati gradiva vseh ekoloških aktivnosti na šoli in pritegniti k sodelovanju še več udeležencev, da bi v njej našli kaj zanimivega, kar jih bo pritegnilo k ponovnemu obisku, ki je sicer večji le pred ekokvizom. Spletna učilnica doseže svoj namen, če postane živa, zato si želimo, da bi jo dijaki obiskovali pogosteje. Kljub temu smo zadovoljne, da je zaživela.

⁵ Projekt Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji – WETMAN.

S Čebelarskim društvom Črnomelj se trudimo vpeljati čebelarski krožek. Z njihovo pomočjo smo pred šolo postavili dva panja čebel, potekajo pa tudi aktivnosti za postavitev čebelnjaka.

*Slika 2: Naša dva panja še čakata na čebelnjak
(fotografija iz arhiva ekoskupine SŠ Črnomelj)*

4.5. ZBIRALNE AKCIJE

Različne zbiralne akcije so postale že naša stalnica, zlasti če so humanitarno obarvane. Zbiramo zavržen tekstil in obutev, odpadni računalniški material, tonerje in izrabljene baterije. Zopet se bomo pridružili akciji Ni debate - v Gorenje surovino dajte stare aparate. V mesecu decembru smo uspešno organizirali akcijo zbiranja starega papirja, zbrali smo ga več kot 2 toni, sredstva pa namenili Društvu za zaščito živali Bela krajina. Prvič bomo ločeno zbirali plastenke. Plastične zamaške zbiramo že nekaj let. Sredstva letošnje akcije namenjamo hudo bolnemu dijaku naše šole.

5 SKLEP

Zaradi vse pogostejših naravnih katastrof se vedno bolj zavedamo, da je planet Zemlja v velikih težavah. Čeprav je blaginje moderne industrijske civilizacije deležen le majhen delež svetovnega prebivalstva, je ekološka kriza globalni problem. Zagovorniki kapitalistične ekonomske rasti želijo ohranjati obstoječe stanje z idejami o samoohranitveni sposobnosti planeta.

Kljub temu, da so ljudje v gospodarsko razvitih državah vse bolj ekološko ozaveščeni, prevladuje prepričanje, da je mogoče zadovoljiti številne potrebe, ne da bi hkrati uničevali in onesnaževali okolje. Prevladuje stališče, da je mogoče ekološko krizo obvladati z uvajanjem ekološko ustrežnejše tehnologije, reciklažo odpadkov, nadomeščanjem neobnovljivih virov energije z obnovljivimi itd. ter samo na tak način oblikovati okolju prijazno gospodarstvo.

Kritiki ekotehnološkega optimizma opozarjajo, da ekološko popolnoma ustrezne tehnologije ni. Nobena tehnologija ne more spremeniti dejstva, da živimo na omejenem planetu in zato trajna (gospodarska) rast ni možna. Predlagajo prehod od rasti k ravnovesju, model stacionarne ravnovesne ekonomije.

V zadnjem času se uveljavljajo koncepti okoljskega prostora, ki pa so še vsebinsko in metodološko nedodelani. Ključna ideja tega koncepta je, da bi morala biti raven porabe naravnih virov in emisija odpadkov za vsako državo trajno določeni. Ne bi smela presegati stopnje obnavljanja naravnih virov in samočistilnih zmogljivosti planeta. To pa bo mogoče samo, če bo varstvo okolja postalo vodilni civilizacijski cilj.

»Samo človek lahko naredi svet, v katerem živi, ga lahko tako spremeni, da bo mogoče v njem uresničitev več dobrih kot slabih misli⁶.«

Pri delu v Ekošoli niso samo svetle točke in dobri ter opazni rezultati. Za dosežke je potrebno vložiti ogromno truda in trdega dela. Ob rednem pedagoškem delu je kvalitetno in pestro delo v projektu zahtevno, zanj potrebujemo veliko časa in usklajevanja. V srednji šoli je potrebno dijake bolj vzpodbujati, saj se jih za tovrstne aktivnosti ob njihovem šolskem delu in drugih dejavnostih težko motivira. Smo majhna šola, zato nam je velik problem tudi plačilo pristojbine.

Kljub oviram in pomanjkanju časa bomo naše delo nadaljevali. Ugotavljamo, da veliko lažje vodimo in izvajamo ekošolo v obliki tima mentoric, saj si delo razdelimo, se dopolnujemo, si pomagamo, predvsem pa tako lažje pridemo do novih ustvarjalnih idej. Tudi za naslednje leto jih imamo že nekaj. Veseli nas, da naša prizadevanja razume in podpira vse več sodelavcev in da šola res postaja vse bolj ekološka.

Program Ekošola je gotovo eden pomembnejših vseživljenjskih projektov. Njeni cilji in ideje spreminjajo kulturo obnašanja in ravnanja, kar se kot način življenja ne konča. To zavedanje se trudimo vključiti v življenje šole in mu še povečati pomen. Veseli nas, da nam uspeva.

⁶ Borut Pahor: Nekropola, Mladinska knjiga, 2008 str. 212

6 LITERATURA IN VIRI

1. Plut, D. (1985). *Za ekološko svetlejši jutri* (1. natis). Ljubljana: Zveza organizacij za tehnično kulturo.
2. Pahor, B. (2014). *Nekropola* (4. izd., 2. ponatis). Ljubljana: Mladinska knjiga
3. Gore, A. (2007). *Neprijetna resnica: svetovna nevarnost globalnega ogrevanja in kako lahko ukrepamo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
4. Počkar, M. in Tavčar Krajnc, M. (2014). *Učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega programa*. Ljubljana: DZS.
5. Burja, A. (2007). *Slovenija znižuje CO₂: imate moč, pokažite še modrost: o podnebnih spremembah*. Ljubljana: Ministrstvo RS za okolje in prostor (Radovljica: Medium).
6. Burja, A. (2005). *Vzemite manj, imejte več: zbirka namigov za neškodljivo življenje*. Ljubljana, Ministrstvo RS za okolje in prostor (Ljubljana: Delo).
7. Bajt, D. (1991). *50 preprostih stvari, ki jih otroci lahko naredijo za rešitev Zemlje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije (Ljubljana: Učne delavnice).
8. Oražen, M.A. (1992). *100 preprostih stvari, ki jih lahko naredite za rešitev Zemlje*. Geografski obzornik: časopis za geografsko vzgojo in izobraževanje, let. 39, (št. 2), str. 39
9. Guštin, A. (1999). *Varčujmo z energijo*. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Agencija za učinkovito rabo energije.
10. Požarnik, H. (1988). *SOS za naravo in človeka*. Ljubljana: Založba DOMUS.
11. Seymour, J. in Girardet, H. (1991). *Načrt za zeleni planet*. Ljubljana: DZS.
12. Lobnik-Zorko, A. in Železnik, N. (1992). *Priporočila za zeleno gospodinjstvo: splošni, varčevalni in ekološki nasvet.*, Ljubljana: Cankarjeva založba.
13. Plut, D. (2015). *Slovenija ima priložnost za trajnostni sonaravni razvoj*. Ljubljana: Varuh človekovih pravic. Pridobljeno 25. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnosti/novice/detajl/prof-dr-plut-slovenija-ima-priloznost-za-trajnostni-sonaravni-razvoj/?cHash=ee8229ce8a5f46559f2478ce081b3a8e>
14. *Trajnostni razvoj – edina globalna strategija preživetja in ključna primerjalna prednost Slovenije*, Zbornik (2010). Pridobljeno 12. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2014/10/zbornik-plan-b-2.0.pdf>
15. *Uredba o zelenem javnem naročanju*. Ljubljana: Uradni list RS št. 102/2011, z dne 13. 12. 2011. Pridobljeno 25. 1. 2016 s spletne strani:

<https://www.uradni-list.si/1/content?id=106374>

16. Žužinjak, S. (2013). Gornji kal iz zraka. You Tube. Pridobljeno 20. 1. 2016 s spletne strani:
<https://www.youtube.com/watch?v=m9cGSn-IqrI>.
17. Spletna stran Mednarodne komisije za savski bazen. Pridobljeno 21. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.savacommission.org/index.php>
18. Spletna stran Parlamenta mladih. Pridobljeno 21. 1. 2016 s spletne strani:
<http://sava-youthparliament.com/>
19. Projekt Wetman. Pridobljeno 27. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.wetman.si/o-projektu/projekt-wetman>
20. Ministrstvo za okolje in prostor. Pridobljeno 13. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.mop.gov.si>
21. Spletna stran Ekošola. Pridobljeno 15. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.ekosola.si/predstavitev-ekosole/>
22. Kajfež Bogataj, L. (2015). DR. Lučka Kajfež Bogataj: intervju. Ljubljana: Mladina.
Pridobljeno 22. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.mladina.si/170224/dr-lucka-kajfez-bogataj/>
23. UNEP. Pridobljeno 25. 1. 2016 s spletne strani:
<http://www.unep.org>